DE ONTWIKKELING VAN HET CIJNSSYSTEEM IN DE LATE MIDDELEEUWEN

In de jaren tachtig van de vorige eeuw krijgt de schrijver de afschriften van drie cijnsrollen uit 1406, 1455 en 1506 van het Huis Baerle te Baerle onder ogen. De secundaire bronnen zijn te vinden in een handschrift van Willem baron d'Olne (J.E.W.H. baron d'Olne 1848-1891).

Elke toelichting bij de rollen ontbreekt. Waar bevinden zich de originelen? Onderzoek heeft uitgewezen dat de perkamenten rollen aan het einde van de negentiende eeuw verdwijnen uit het ongeordende huisarchief van de adellijke familie D'Erp, de bewoners van de Borcht van Baarlo, voorheen het Huis Baerle

Het analyseren, systematiseren en het verklaren van de be-tekenis van de rollen, de juridische en economische inbedding van het cijnssysteem in een landsheerlijk kerspel vormen een uitdaging. Die uitdaging heeft hem sindsdien niet meer losgelaten. De aanhoudende stroom onderwijsinnovaties verhinderden aanvankelijk dat hij uitgebreide aandacht kon schenken aan de drie cijnsleggers.

De analyse van de leggers heeft hem gebracht in de wereld van de cijnzen in de late middeleeuwen. Na jarenlang onderzoek geven de rollen hun geheimen prijs. De zoektocht heeft geleid tot een boek over het cijnssysteem in het algemeen én de geschiedenis van het systeem tot 1578 in landsheerlijke kerspels; Baerle in het bijzonder. De ontwikkeling van de rechtshistorische inbedding van het systeem in kerspels wordt besproken en in een drietal hoofdstukken is cijns in combinatie met *halffschap, huer*, *pecht* en *pacht* het thema.

In het boek wordt veel aandacht geschonken aan de gewone mensen, de kerspellieden, zij zijn de gebruiksgerechtigden van de cijns. De woninglijsten van 1326, 1369, 1406, 1455, 1506 en 1533 van Baerle met huizen, hoofdbewoners, juridische posities van de bewoners vormen de uitkomst van de zoektocht. De beschrijving van de ontwikkeling van de laat-, leengerichten en het ordinarisgericht en de evolutie en betekenis van het landsheerlijke fiscale stelsel wordt uit de doeken gedaan. De studie bevat nieuwe inzichten over aannemerij, de woningbouw en de 'woningmarkt'.

De rechtsgeschiedenis van de cijnswereld heeft in de geschiedenisboeken en grote standaardwerken een minimale plaats gekregen, niet de plaats die deze niet onbelangrijke wereld verdient. *Geërffden* of *kerspelluden* bevolken de landsheerlijke kerspels, onderheerlijkheden, voogdijen, enz. Meer dan driekwart van de inwoners is uitsluitend gebruiker van *den thins* en voor hen vormt de cijns de grondslag voor hun bestaan.

In de Lage Landen en daarbuiten zit een aanzienlijk deel van de bevolking vanaf het begin van de veertiende eeuw in het relatief vrije systeem van de cijnzen. Het leen- en het cijnsstelsel zoeken een plaats in de wordende staat, o.a. in het landsheerlijke kerspels. De geschiedenis van de rechtspositie van cijnslieden en de cijnzen in de late middeleeuwen zijn twee sterk onderbelichte zaken zijn. De gebruikelijke beelden van de late middeleeuwen gaan flink op de schop, er is sprake van vele kantelende, nieuwe en andere beelden.

Historische Werkgroep de Borcht
Adres: Penningmeester Tiendvrij 18, 5991 DN BAARLO
website: HTTP://deborcht.baarlo.com
e-mail: baarlo.cijns@gmail.com
facebook: facebook.com/hwgdeborcht
Twitter: twitter.com/deborcht

Voorinschrijvingsformulier:

In november 2020 verschijnt het boek van Drs. P.J.G. Schinck, *De ontwikkeling van het cijnssysteem in de late middeleeuwen. Het besitt, het gebruyck en de bouwingh van cijnzen, de inbedding van de kleine feodaliteit in de buurtschap en het kerspel Baerle (Baarlo) 1279-1578 en cijnzen in het Overkwartier van Gelder (Baarlo 2020).* De uitgave wordt uitgegeven in samenwerking met de Historische Werkgroep de Borcht. Het boek telt 608 pagina's. Er is een beperkte oplage.

Het boek is te bestellen via overmaking van € 34,95 (exclusief verzendkosten) op rekeningnummer: NL86 RABO 0103 9194 57 t.n.v. de Historische Werkgroep onder vermelding van uw adresgegevens. Ook abonnees (dit boek is geen onderdeel van de sprokkelingen van de Historische Werkgroep) dienen het boek te bestellen door overmaking van € 34.95 (exclusief verzendkosten) of € 41,70 (inclusief verzend-kosten). De prijs zal in de losse verkoop € 40,00 (exclusief verzendkosten) bedragen. Wanneer het boek verschijnt wordt dit in Baarlo gratis aan huis bezorgd.

Ja, ik ontvang het boek eenmalig tegen de gereduceerde prijs van €34,95 euro. Het boek zal gratis in Baarlo worden thuisbezorgd. Buiten Baarlo betaalt u € 6,75 verzendkosten.

(Vul s.v.p. onderstaande gegevens in)

Voorletters _____ **Naam** _____

Straat en huisnr. _____

Postcode _____ **Woonplaats** _____

e-mailadres _____

Versie 2020.08.01

Dit formulier kunt u deponeren in de brievenbus van de Engelbewaarder (Tiendvrij 18) of opsturen naar HWG De Borcht p.a. Tiendvrij 18, 5991 DN Baarlo of een kopie van de formulier e-mailen naar: baarlo.cijns@gmail.com dit alles voor 20 oktober 2020